

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "การวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณคดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยวิชาบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณคดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยวิชาบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย การวิจัยมีขั้นตอนในการดำเนินการดังนี้

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

1. ศึกษาวรรณคดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยวิชาบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นวรรณคดีร้อยกรองจำนวน 6 เรื่อง ได้แก่

- 1) อิเหนา ตอน กองทัพท้าวละหมังกุหนิงตีเมืองถันคาหา
- 2) นิราศพระบาท
- 3) มหาเวสสันดรชาดก กัมพูการ
- 4) กาพย์เห่เรือ เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร
- 5) มหาเวสสันดรชาดก กัมพูหาราช
- 6) เสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนแผนลู่แก่โทษ

2. ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภาพพจน์จากหนังสือ วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งของไทยและของต่างประเทศ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างประเด็นการวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณคดีที่คัดเลือกไว้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับภาพพจน์จากหนังสือ วารสาร และงานวิจัยต่างๆ แล้วนำมาสร้างประเด็นในการวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณคดีที่ได้กำหนดไว้

2. ผู้วิจัยนำประเด็นในการวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น จำนวน 17 ข้อ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ดูรายชื่อในภาคผนวก ก) ตรวจสอบแก้ไข เพื่อพิจารณาว่าประเด็นที่สร้างขึ้นเหมาะสม ถูกต้องหรือไม่ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำว่าควรตัดการเล่นเสียงสระออก และรวมหัวข้อการใช้คำที่เป็นภาษาเฉพาะของกวี การใช้คำที่ให้ความหมายกว้างขวาง

ออกไป และการใช้คำที่ก่อให้เกิดภาพหรือความรู้สึก เป็นหัวข้อเดียวกัน คือ การใช้คำที่มีรสความ และให้เพิ่มภาพพจน์แบบการใช้อุทารณ์เข้าไปอีกข้อหนึ่ง ประเด็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและแก้ไขแล้วจึงเหลือเพียง 15 ข้อเท่านั้น

3. ผู้วิจัยนำประเด็นการวิเคราะห์ไปปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้คำแนะนำ

4. นำประเด็นดังกล่าวมาวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในวรรณคดีที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยวิชาบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งประเด็นในการวิเคราะห์แบ่งเป็นหัวข้อดังนี้

- 1) การใช้อุปมา
- 2) การใช้อุปลักษณะ
- 3) การใช้บุคลาธิษฐาน
- 4) การใช้สัญลักษณ์
- 5) การกล่าวถึงความซัดแย้งคู่ขนานกัน
- 6) การกล่าวเกินจริง
- 7) การกล่าวเท้าความ
- 8) การใช้อุทารณ์
- 9) การกล่าวเย้ยกล่าวประชด
- 10) การใช้คำถาม
- 11) การเลียนเสียง
- 12) การเล่นเสียง
- 13) การเล่นคำ
- 14) การใช้คำซ้ำ
- 15) การใช้คำที่มีรสความ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาของวรรณคดีร้อยกรอง จำนวน 6 เรื่อง ที่ปรากฏในหนังสือเรียนภาษาไทยวิชาบังคับ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ โดยใช้ประเด็นการวิเคราะห์ที่สร้างขึ้น แล้วนำความถี่ของการใช้ภาพพจน์ใน

บรรณคดีแต่ละเรื่องมาคำนวณหาค่าร้อยละ โดยใช้สูตรดังนี้

$$\text{สูตร การหาการร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนครั้งของภาพพจน์แต่ละแบบที่ปรากฏ}}{\text{จำนวนรวมทั้งหมดของภาพพจน์ที่ปรากฏ}} \times 100$$

การนำเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์การใช้ภาพพจน์ในบรรณคดีที่คัดเลือกไว้แต่ละเรื่องเสนอในรูปของความเรียง และค่าความถี่ของการใช้ภาพพจน์เสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย